

VƯƠNG LIÊM

Hướng dẫn viết
Tiểu luận,
Luận văn
& Luận án

NHÀ XUẤT BẢN TRẺ

VƯƠNG LIÊM

**HƯỚNG DẪN VIẾT
TIỂU LUẬN, LUẬN VĂN VÀ LUẬN ÁN**

NHÀ XUẤT BẢN TRÉ

LỜI NÓI ĐẦU

Thực tập và viết luận văn tốt nghiệp là công việc bắt buộc ở bậc học Cao đẳng và Đại học hay Sau đại học đối với mọi sinh viên sau khi hoàn tất chương trình học theo quy định, bên cạnh công việc làm bài thi viết. Nhưng nếu sinh viên có số điểm tích lũy trung bình cuối bậc học cao từ 7 trở lên thì được chọn viết Luận văn để bảo vệ trước Hội đồng và nếu lại được điểm số trên 5 thì miễn làm bài thi viết.

Đa số sinh viên ưa thích được miễn thi viết nhưng lại ngại viết Luận văn và phải bảo vệ nó.

Công tác thực tập ở một cơ quan hay doanh nghiệp lại càng là việc khốn khổ của đông đảo sinh viên. Đi thực tập như vậy có hai cái khó chủ yếu: *một* là xin cho được vào thực tập ở một đơn vị không phải là chuyện dễ làm, *hai* là tới khi tìm hiểu tình hình hoạt động của đơn vị để có các số liệu cần thiết minh họa trong báo cáo thực tập lại càng khó hơn.

Trong khi đó, nhà trường tổ chức hướng dẫn và sinh viên tự liên hệ tìm nơi thực tập. Thông lệ này đã có từ lâu. Cái khó nổi bật của việc đi xin nơi thực tập là hầu như các đơn vị đều không thích nhận sinh viên vào thực tập, chỉ trừ trường hợp sinh viên có quen thân với CB-CNV của đơn vị hoặc được người có chức có quyền giới thiệu, gởi gắm. Các đơn vị có

nhiều lý do để từ chối cho sinh viên thực tập. Do đó công việc thực tập của sinh viên thường ít khi đem lại kết quả mong muốn như chọn được và viết đúng đề tài phù hợp với thực trạng của đơn vị hay các số liệu và tình hình không phản ánh đúng thực tế làm cho bài viết thiếu trung thực và kém giá trị. Mặt khác, lại có nhiều lý do khiến cho các số liệu, dữ kiện được sinh viên chế biến khác đi.

Nhìn chung, các đơn vị thường từ chối sinh viên tới thực tập với lý do chính là có cảm giác không an toàn khi có người lạ vào tìm hiểu nội bộ nhất là đụng chạm tới các số liệu, hồ sơ liên quan tới kế toán, tài chính, doanh thu, lợi nhuận... vốn dĩ được coi là thứ "bí mật quốc gia"! Đó là chưa nói tới tâm lý coi sinh viên quá "non trẻ" không thể nào đề xuất các giải pháp mang lại lợi ích cho đơn vị... Trong khi đó, cũng có không ít đơn vị rất nhiệt tình và coi trọng sinh viên tới thực tập sẵn sàng tạo thuận lợi để cho sinh viên hoàn thành nhiệm vụ. Hơn nữa, nhiều đơn vị đánh giá tốt việc thực tập của sinh viên và có khi còn đặt vấn đề tuyển dụng nhân tài trẻ này nữa.

Thiết nghĩ, nếu như nhà trường có thêm biện pháp tổ chức đầy đủ cho sinh viên làm tốt nhiệm vụ của mình lúc học tập ở trường học cũng như khi thực tập ở trường đời nhằm tạo tâm lý phấn khởi lạc quan ngay lúc đầu tiếp cận với thực tế xã hội về những vấn đề liên quan tới nghề nghiệp của mình sau này thì kết quả mang lại cho cơ quan đào tạo tăng lên gấp bội. Nếu như một sinh viên chưa làm tốt công tác thực tập ở một đơn vị thì ít nhiều cũng có ảnh hưởng tới uy danh của nhà trường.

Đối với sinh viên, chuyển đi thực tập cuối khoá học ở bậc Cao đẳng, Đại học chính là một sự khởi đầu quan trọng nhất vì nó mở đầu cho cuộc đời làm việc của mình, có thể là lần đầu tiên tiếp cận thực sự với thực tế xã hội - một cách chuẩn bị hành trang vào đời của người mới tốt nghiệp đi tìm việc làm.

Đối với nhà trường, kết quả thực tập của sinh viên được thể hiện ở Báo cáo thực tập hay Luận văn tốt nghiệp. Đây là công trình đầu tay của sinh viên, có thể nói là một thử sở hữu trí tuệ hay là sở hữu công nghiệp được luật pháp bảo vệ và xã hội trân trọng. Vì lẽ đó, sinh viên cần làm tốt nó.

Cuốn sách nhỏ này ra đời với mong muốn được đồng hành với các bạn sinh viên, hy vọng được giúp đỡ phần nào quá trình học tập, thực tập và chia sẻ mối lo lắng, e ngại khi phải viết báo cáo hay luận văn tốt nghiệp cho đạt yêu cầu và có chất lượng.

Thời gian thực tập và hoàn tất báo cáo hay luận văn theo quy chế hiện hành là 3 tháng, thường là từ tháng 3 đến hết tháng 5. Các Khoa dành cả tháng trước thời gian đó để chuẩn bị cho sinh viên như phổ biến quy chế thực tập, phân công giáo viên hướng dẫn từng nhóm sinh viên cách thức thực tập và viết báo cáo hay luận văn. Mỗi nhóm có từ 5 đến 10 sinh viên cho nên thầy và trò tiếp xúc, làm quen với nhau và bước đầu chọn được đề tài, được địa điểm thực tập cũng mất khá nhiều thời gian có khi tới 1, 2 tháng. Có nhiều sinh viên lặn lội với thời gian này ít ra cũng mất hơn phân nửa thời gian nhà trường dành cho.

Tập sách nhỏ này gồm có 2 chương và 1 phụ lục:

Chương 1:

Đây là bộ phận chủ yếu của tập sách này với mục đích hướng dẫn sinh viên cách nghiên cứu tình hình và sưu tập tài liệu, số liệu trong lúc thực tập ở một đơn vị có mối liên hệ với việc soạn thảo đề cương chi tiết cho đề tài luận văn, chuẩn bị cho nội dung viết cùng với cách viết để mang lại thành công với kết quả cao nhất sau nhiều năm tháng "dùi mài kinh sử".

Hình thức lẫn nội dung của bài văn được trình bày ngắn gọn, cụ thể căn cứ vào các quy định hiện hành của Bộ Giáo dục và Đào tạo cũng như hướng dẫn chuyên ngành của trường.

Chương 2:

Đề cập tới quá trình nghiên cứu đề tài khoa học và thực hiện Luận án Thạc sĩ, Tiến sĩ và thủ tục xin bảo vệ với Hội đồng cấp quốc gia.

Phụ lục:

Dành để nói về các điều kiện thi tuyển vào bậc Sau đại học (Cao học) để lấy bằng Thạc sĩ và bằng Tiến sĩ ở nước ta năm 2000.

Nói tóm lại, mục đích chính của tập sách này nhằm giúp các sinh viên Đại học chuẩn bị ra trường hay trong thời gian còn học tập có thêm một số chỉ dẫn và kinh nghiệm để viết Tiểu luận, Báo cáo thực tập, Luận văn và Luận án dành cho các nghiên cứu sinh được đào tạo và bồi dưỡng Sau đại học.

Tác giả mong mỗi tập sách nhỏ này có thể làm tài liệu chỉ dẫn cho sinh viên ở các trường Cao đẳng, Đại học và Sau đại học để đóng góp một phần nhỏ trợ giúp các bạn trẻ làm tốt công tác viết một bài văn - một công trình nghiên cứu khoa học chuyên ngành thuộc về sở hữu trí tuệ - là tác phẩm đầu tay khi tốt nghiệp và ra trường đại học mà đồng thời cũng là lúc đem cái học ra thử thách với trường đời đầy bon chen!

Chúng tôi hết sức chân thành cảm ơn *TS Lê Bảo Lâm* - Phó Hiệu trưởng, *PGS TS Hồ Đức Hùng* - Trưởng khoa Đào tạo Sau đại học, *PGS TS Nguyễn Văn Luân* - Trưởng khoa Kinh tế Chính trị trường Đại học Kinh tế Thành phố Hồ Chí Minh đã động viên, hiệu đính và giúp đỡ tài liệu để hoàn thành quyển sách này.

Tập sách này chắc chắn còn nhiều thiếu sót nên rất mong được các giáo viên, sinh viên và bạn đọc vui lòng góp ý.

Xin chân thành cảm ơn.

Mùa thực tập và tuyển sinh năm 2000

VƯƠNG LIÊM

CHƯƠNG MỘT

VIẾT TIỂU LUẬN - LUẬN VĂN

Từ thời xa xưa, ở nước ta cũng như các nước khác trên thế giới, khi có chế độ thi cử ở bậc đại học thì phải có chế độ làm bài thi để kiểm tra, đánh giá, đo lường học lực hay mức độ của kết quả học tập. Một sinh viên khi đạt được tiêu chuẩn hay quy định này thì mới được cấp phát chứng chỉ hay văn bằng tốt nghiệp. Do đó, một người có được một học vị cao là đáng trọng vọng và dĩ nhiên sẽ có được một địa vị xứng đáng trong xã hội.

Khi kết thúc một bậc học cao đẳng, đại học và cao học (sau đại học) luôn luôn có kỳ thi gọi là *kiểm tra đầu ra* cũng như đã *thi tuyển đầu vào*. Còn ở các trường đại học trên thế giới ít khi có thi tuyển đầu vào mà chỉ căn cứ kết quả của đầu ra ở bậc học trước như điểm thi ở mức chuẩn nào hoặc văn bằng tốt nghiệp nào theo quy định tùy theo hệ thống giáo dục quốc gia và chế độ thi cử. Theo chế độ giáo dục đại học và cao đẳng hiện nay, thông thường khi kết thúc một bậc học thì sinh viên phải thực hiện hai công việc: thực tập tại một cơ sở sản xuất, nuôi trồng, đánh bắt, cơ quan sự nghiệp, bệnh viện, kinh doanh hay dịch vụ và làm bài thi viết.

Kết thúc kỳ thực tập 2-3 tháng, sinh viên phải viết *Báo cáo thực tập* và thi tốt nghiệp từ 1 đến 2 môn chính của chương trình học. Cũng theo quy định, sinh viên phải có báo cáo thực tập đạt điểm 5 trở lên mới được tham dự kỳ thi tốt nghiệp. Sinh viên nào học đạt loại khá có số điểm tích lũy bình quân giai đoạn chuyên ngành từ 7 trở lên mới được đăng ký để được trường chọn viết *Luận văn tốt nghiệp* và được giáo viên hướng dẫn. Điểm luận văn đạt từ 5 điểm trở lên mới được miễn thi tốt nghiệp. Khi ấy, báo cáo thực tập của sinh viên được nâng lên thành luận văn. Thông thường luận văn được tính tới 10 đơn vị học trình, tức điểm của luận văn được nhân với hệ số 10.

Như vậy, luận văn tốt nghiệp rất quan trọng, vừa có điểm số cao lại vừa được miễn làm bài thi viết tốt nghiệp. Nhưng sinh viên có luận văn thì phải được bảo vệ trước một Hội đồng, có hay không có giáo viên phản biện.

I. NỘI DUNG CỦA CÁC LOẠI BÀI VIẾT

- Tiểu luận (Essay):

Là bài luận nhỏ thường được giáo viên hướng dẫn cho làm sau khi kết thúc môn học. Thông thường, đó là bài viết có nội dung tương tự như phân tích, phát triển và mở rộng để trả lời các câu hỏi của giáo viên liên quan tới những điều đã được giảng về một môn học mang mục đích kiểm tra nhiều hơn. Nhưng theo lệ thường, giáo viên coi đề tài Tiểu luận hay Báo cáo thu hoạch như là một đề thi mở ở cuối môn học. Do đó, giáo viên ra đề tài *Tiểu luận* hay *Báo cáo thu hoạch* cũng khá

tổng quát với mục đích muốn động viên sinh viên mở rộng kiến thức của mình ngoài việc lĩnh hội kiến thức gò bó của một môn, một ngành học.

Bài tiểu luận thường theo khuôn mẫu cấu trúc có các phần chính như sau:

1. Mở bài:

Nêu ý kiến tổng quát để dẫn nhập, giới thiệu về điều sẽ trình bày.

2. Nội dung:

- Trình bày sơ lược theo cơ sở lý luận môn học với những điều cốt lõi.

- Minh họa bằng một đơn vị cơ sở cụ thể nào đó về thực trạng hay tình hình thực tiễn hoạt động có liên quan tới cơ sở lý luận ở trên. Đó là dùng các phương pháp đã học để phân tích, đánh giá và nhận định các vấn đề liên quan tới đề tài (có mục đích đối chiếu mức độ đúng sai, tốt xấu để rồi rút ra kinh nghiệm cũng như đề ra biện pháp cải tiến, giải quyết).

- Đề ra các biện pháp, giải pháp háy ý kiến để cải tiến hay giải quyết.

- Cần phải tính toán hiệu quả mang lại về mặt định tính lẫn định lượng bằng những phương pháp liên quan tới ngành, môn học.

3. Kết luận:

Tóm tắt vài điều quan trọng đã trình bày với quan điểm mở rộng hay có định hướng mới.